

Rola adwokatów w życiu społecznym
(Analiza pracy adwokata i jej wpływ na życie społeczne)

Słowo *advokat* pochodzi od łacińskiego słowa *advocare* oznaczającego 'wzywać na pomoc'. Poznanie etymologii tego wyrazu wprowadza nas w meandry tego zawodu. W oparciu o art. 4 Prawa o adwokaturze, można przyjąć definicję, iż „zawód adwokata polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami.”

Adwokaci w Rzeczypospolitej od momentu odzyskania przez Polskę niepodległości, czyli już od stu lat, stanowią intelektualną elitę społeczeństwa, posiadającą zbudowaną na przestrzeni tych lat znaczącą pozycję oraz autorytet. Dzięki zaangażowaniu, oddziaływali na różne sfery życia społecznego, gospodarczego i politycznego kraju, a szczególnie istotną rolę odgrywali w zakresie funkcjonowania państwa, zwłaszcza w procesie wymierzania sprawiedliwości, umacniania zaufania obywateli do prawa, prawidłowego przestrzegania i poszanowania praw człowieka i praw obywatelskich. W trudnych okresach naszej historii świadczyli swoją postawą, że ich hasło: *Prawo, Ojczyzna, Honor*, to nie puste słowa. W latach 30-tych XX wieku, gdy narastało zagrożenie odejścia od modelu państwa demokratycznego, wbrew oczekiwaniom władzy, bronili polityków w procesie brzeskim, w latach II wojny światowej oddawali swe życie za ojczyznę, w okresie PRL-u, nie zważając często na konsekwencje, bronili opozycjonistów, którzy domagali się przestrzegania praw i wolności obywatelskich, a po rozpoczęciu stanu wojennego, wielu adwokatów będących pełnomocnikami internowanych, odwiedzało ich, by podnieść opozycjonistów na duchu lub przekazać od osadzonych wiadomości rodzinie.

Adwokaci minionych dziesięcioleci podejmowali swoje decyzje w oparciu o normy moralne budując swój etos, który do dzisiaj w powszechnym odczuciu społecznym, jest podtrzymywany przez współczesnych adwokatów, mimo iż żyjemy w innej rzeczywistości politycznej. Jaki zatem obecnie jest wpływ adwokatów na życie społeczne?

Współcześnie wpływ adwokatów na życie społeczne polega na tym samym co na początku powstania adwokatury, zmienia się tylko sposób działania prawników oraz obszary spraw, w których biorą udział. Obecny demokratyczny ustrój Polski posiada zarówno zalety jak i wady, dlatego też zadaniem adwokatów jest zwracanie uwagi na liczne nieprawidłowości w nim występujące. Bowiem prawnicy, a szczególnie adwokaci, są tą częścią społeczeństwa, które m.in. może położyć kres bezprawiu. Może się wydawać, iż jest to twierdzenie górnolotne, nacechowane megalomanią, lecz trudno zaprzeczyć, że proces sądowy bez udziału adwokata dysponującego niezależnością, byłby fikcją wymiaru sprawiedliwości, naruszającą zasadę państwa prawa. Zatem praca adwokatów strzeże społeczeństwo przed zapędami dyktatorskimi. Adwokaci dysponują znacznie większym zakresem wiedzy i są bardziej świadomi zagrożeń, dzięki posiadaniu odpowiednich narzędzi, przede wszystkim

biegłej znajomości treści Konstytucji oraz pozostałych aktów prawnych, zarówno rangi ustawowej jak i wykonawczej. To właśnie prawnik może, a wręcz ma obowiązek, zwrócić uwagę na publiczne łamanie prawa i to on może, a co za tym idzie, musi szybko zareagować oraz podjąć czynności w celu zapobiegania wszelkim negatywnym w skutkach działaniom. Adwokat powinien kontrolować rzetelność działań władzy państwa, a jednymi z najczęstszych ich działań, które wymagają natychmiastowej reakcji są demagogia, populizm i działania w interesie partyjnym. Adwokaci muszą przeciwdziałać takim sytuacjom oraz mają obowiązek przypomnieć państwu, że to ono ma za zadanie zapewnić swoim obywatelom poczucie bezpieczeństwa i umożliwić im dostęp do pomocy prawnej. Adwokatura również musi wyjść z inicjatywą w zakresie zmian legislacyjnych, a także stać na straży zasady dobrej legislacji tak, aby akty normatywne nie były wielokrotnie zmieniane w krótkich odstępach czasu. Podczas ostatnich decyzji o wprowadzeniu ustaw dotyczących sądów powszechnych, wielu adwokatów, korzystając ze swoich kwalifikacji i wiedzy na temat prawidłowego funkcjonowania polskiego ustroju politycznego, zabrało głos w tej sprawie, próbując przeciwstawić się tym działaniom. Jednym z nich była adwokat Justyna Metelska. Mecenas wypowiedziała się odnośnie „Wolnych Sądów” i opowiedziała o czasach, w których zasady niezależnych, niezawisłych i bezstronnych sądów były łamane, dając do zrozumienia, że to nie może się powtórzyć.

Ważną kwestią z punktu interesu społecznego są dążenia mecenasów do stworzenia skutecznych instrumentów gwarantujących jednolitość wykładni prawa stosowanej przez sądy. Adwokat musi zareagować na nieprawidłowy proces przestrzegania prawa przez wszystkie ogrady i instytucje publiczne oraz bronić obywateli dotkniętych tymi działaniami. Przykładem takich sytuacji może być sprawa pani Agaty Jach, matki czwórki dzieci, w tym głęboko upośledzonego dwunastoletniego Maćka, której sprawą zajęła się adwokat Karolina Szulc-Nagłowska z Wrocławia. Komornik niesłusznie zajął świadczenie pielęgnacyjne przysługujące pani Agacie, która na początku sama, bezskutecznie próbowała odzyskać pieniądze. Wtedy dobrowolnie i bezinteresownie pomogła jej adwokat Szulc-Nagłowska.

Adwokaci powinni być zaangażowani w budowę społeczeństwa obywatelskiego, ponieważ posiadają potencjał intelektualny. Dzięki niemu kształtują świadome swoich praw i obowiązków społeczeństwo. Dlatego równie ważnym zadaniem adwokatów jest działalność edukacyjna. Prawnicy mają za zadanie edukować obywateli, pomóc im zrozumieć zasady prawa oraz nauczyć ich w jaki sposób interpretować akty prawne, aby sobie pomóc, a nie szkodzić. Bardzo często mecenas odgrywają rolę prewencyjną przybliżając podstawowe informacje prawne podczas organizowanych na różnego rodzaju konferencjach, spotkaniach, warsztatach. Prowadzą przedmiotowe strony internetowe, z pomocy których skorzystać może każdy obywatel poszukujący odpowiedzi na nurtujące go pytania z dziedziny prawa. Również w mojej szkole odbywają się spotkania z prawnikiem, który przybliży nam aspekty prawne. 28 października 2014 roku Helsińska Fundacja Praw Człowieka zorganizowała konferencję, która nosiła tytuł „Inny, a wymiar sprawiedliwości”. Podczas tego

spotkania wielu adwokatów wypowiedziało się m.in. na temat wykonywania zawodu prawnika przez osoby z niepełnosprawnością oraz podnoszenia wrażliwości sędziów i prokuratorów w zakresie równego traktowania. Tym samym adwokaci pełnią rolę przewodnika po świecie prawa.

Zawodu adwokata nie może wykonywać osoba, która nie posiada określonych cech tj: wrażliwości społecznej, opanowania, wytrwałości oraz zaangażowania. Dobry prawnik musi gruntownie znać otaczającą go rzeczywistość, umieć utożsamiać się z problemami społeczeństwa. Jako ułatwienie w nawiązywaniu kontaktów z ludźmi potrzebna jest kultura osobista jak i poczucie humoru, które pomagają w zyskaniu zaufania klienta. Pełni to główną rolę podczas prowadzenia sprawy oraz w czasie procesu sądowego.

Wrażliwość społeczna jest konieczną cechą u adwokatów prowadzących sprawy w ramach pro bono. W Polsce działa wiele organizacji i stowarzyszeń, które zrzeszają adwokatów działających bezinteresownie i dobrowolnie. Jedną z takich organizacji jest Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego. Instytucja ta pomaga stowarzyszeniom działającym na rzecz osób, które doznały krzywdy ze strony państwa lub innych podmiotów. Ma to bardzo duże znaczenie w niesieniu pomocy ludziom, którzy nie mają ani środków pieniężnych, ani wiedzy prawnej, aby przeciwdziałać takim czynnościom. Oprócz pomocy fundacjom i stowarzyszeniom prawnicy bez wynagrodzenia świadczą również pomoc prawną osobom fizycznym w uzyskaniu należnych im praw i zadośćuczynień. Przykładem adwokatów działających w akcji pro bono może być mecenas Maria Sawicka. Przez prawie trzynaście lat bezinteresownie i dobrowolnie prowadziła sprawy najbiedniejszych będąc jedyną osobą, która miała na to zgodę Naczelnej Rady Adwokackiej. W 2007 roku została wybrana prawnikiem Pro Bono 2007. Kolejnym adwokatem prowadzącym sprawy z własnej inicjatywy jest Bogumił Jopkiewicz, niewidomy prawnik, który udziela bezpłatnych porad prawnych w siedzibie „Caritasu” w Kielcach. Również był laureatem konkursu „Prawnik Pro Bono”. Adwokaci podejmują bardzo wiele działań wpływających na życie społeczne, wyżej zostały przedstawione tylko niektóre z nich.

Adwokatura ma bardzo bliski związek z społeczeństwem i życiem społecznym. Codziennie reprezentują obywateli przed sądami, udzielają im porad prawnych, stoją na straży polskiego ustroju politycznego i edukują społeczeństwo. Swoją zawód wykonują w taki sposób, aby zyskać zaufanie ludzi, ponieważ są tu dla nich. Jak powiedział C. J. A. Mittermeier „Adwokaci istnieją ze względu na społeczeństwo, a nie obywatele ze względu na adwokatów” - to jedno zdanie podsumowuje rolę adwokatów w naszym państwie. Mają za zadanie chronić państwo, obywateli, a przede wszystkim dostrzegać każde, nawet najmniejsze działania niezgodne z naszym prawem i się temu przeciwstawiać. Niewątpliwie zawód adwokata można dobrze wykonywać tylko z powołaniem. To jeden z najpiękniejszych i najbardziej odpowiedzialnych zawodów współczesnego świata.

